

مذاکرات این بار با محور تعیین شکل جدید همکاری ایران و آژانس

امتداد گفت‌وگوهای بی‌پایان و مبهم!



شمشیر داموکلس بر فراز دیپلماسی

هفته گذشته، تروئیکای اروپا (بریتانیا، فرانسه و آلمان) با ارسال نامه‌ای به شورای امنیت سازمان ملل، رسماً خواستار فعال‌سازی مکانیسم ماشه (اسنپ‌بک) شدند. این اقدام که به معنای بازگرداندن تمامی تحریم‌های سازمان ملل علیه ایران است، شمارش معکوس ۳۰ روزه‌ای را آغاز کرده و تاکنون هیچ نشانه‌ای از تغییر مسیر برای جلوگیری از اجرایی شدن آن دیده نمی‌شود. تهران این حرکت را ناموجه و غیرقانونی تلقی کرده و وزیر امور خارجه ایران در تماس‌های تلفنی جداگانه با وزرای خارجه یونان، اسلونی و سیرالئون، ضمن انتقاد شدید از این اقدام غیرمسئولانه، بر جدیت ایران در دفاع از حقوق مشروع خویش تأکید کرده است. با اینکه تحلیلگران معتقدند اروپایی‌ها تنها زمانی می‌توانند قطعنامه‌های فصل هفتم را بازگردانند که طرف مقابل ناقض فاحش برجام باشد، غربی‌ها با این رویکرد دیپلماتیک، تهدیدها را بر سر میز مذاکره افزایش می‌دهند تا ایران را به توافق دلخواه خود راضی کنند، هرچند ایران بر مواضع خود پافشاری می‌کند. فعال‌سازی مکانیسم ماشه تبعات سیاسی خواهد داشت و می‌تواند به واکنش ایران از جمله تعلیق همکاری با آژانس یا خروج از NPT منجر شود که خطر درگیری را افزایش می‌دهد. برخی کارشناسان نیز معتقدند این مکانیسم شاید فرصتی برای ایجاد یک توافق بین‌المللی جدید با حضور آمریکا باشد، هرچند شانس تحقق آن پایین ارزیابی می‌شود در همین راستا، منابع دیپلماتیک از سه شرط مشخص اروپا برای جلوگیری از فعال‌سازی مکانیسم ماشه خبر داده‌اند که شامل ازسرگیری مذاکرات مستقیم یا غیرمستقیم تهران با ایالات متحده، بازگرداندن دسترسی آژانس به برخی تاسیسات هسته‌ای ایران، و ارائه گزارش شفاف درباره ذخایر اورانیوم غنی‌شده است. این شروط در حالی مطرح می‌شوند که به گفته کارشناسان، با خطوط قرمز ایران در تضاد هستند. انور النونی، سخنگوی اتحادیه اروپا با قرار دادن «توپ در زمین تهران» بر راحل دیپلماتیک تأکید کرده است، اما این رویکرد دوگانه، این پرسش را مطرح می‌سازد که آیا اروپا واقعاً به دنبال راه‌حلی مستقل است یا صرفاً نقش بازی دیپلماتیک ایالات متحده را ایفا می‌کند؟ مرتضی مکی و سبنا عضدی، کارشناسان سیاست خارجی معتقدند که اروپا اکنون در کنار آمریکا و اسرائیل ایستاده و همان مطالبات واشگتن را از تهران دارد؛ به باور آنها، هدف مشترک اروپا و آمریکا «کیش و مات» کردن ایران از دو بعد دیپلماتیک (از طریق مکانیسم ماشه) و نظامی (از طریق آمریکا) است.

آژانس و مسیرهای دیپلماتیک

نقش آژانس بین‌المللی انرژی اتمی در این معادله پیچیده، بیش از پیش برجسته شده است. احمد بخشایش اردستانی، عضو کمیسیون امنیت ملی، آژانس را چشم و راهنمای کشورهای غربی دانست و گفت: «اروپایی‌ها آرزو دارند ایران با آژانس همکاری کند.» رافائل گروسی، مدیرکل آژانس، در گفت‌وگو با رویترز ابراز امیدواری کرده که ظرف چند روز آینده بازرسی‌ها آغاز شود و تداوم مذاکرات برای مدت طولانی «شدنی نیست». وی مدعی شده که از زمان حملات، آژانس «هیچ اطلاعاتی از وضعیت یا محل نگهداری ذخایر اورانیوم با غنای بالا» دریافت نکرده است. با این حال، او تأکید کرد که «تعهدات ایران در قبال آژانس تغییر نکرده است.» این در حالی است که دبیرکل آژانس بین‌المللی انرژی اتمی هیچ گونه اشاره‌ای به نقش خود برای کاهش درگیری‌ها ندارد و صحبتی در خصوص وظایف فنی آژانس برای جلوگیری از حمله مجدد به تاسیسات صلح‌آمیز ایران نمی‌کند. این موضع نشان‌دهنده بی‌اعتمادی عمیق تهران به رویکرد سیاسی آژانس و ضرورت بازتعریف روابط است، اما سوال اساسی اینجاست که آیا این شکل روابط در نشست گذشته وین تعیین شده است یا خیر؟

ایران، علیرغم افزایش فشارها، بر موضع خود مبنی بر پابندی به دیپلماسی و دفاع از حقوق مشروع خویش پافشاری می‌کند. مقامات ارشد ایرانی، از جمله علی لاریجانی و عباس عراقچی، آمادگی خود را برای گفت‌وویی عادلانه با آمریکا اعلام کرده‌اند. با این حال، تهران پس از حملات اخیر اسرائیل به خاک خود و نقش حمایتی آمریکا در این حملات، همچنان نسبت به نیت واقعی واشنگتن بی‌اعتماد است و تأکید دارد که تنها در صورت دریافت تضمین‌های روشن درباره عدم حمله نظامی در میانه مذاکرات، حاضر به آغاز گفت‌وگو خواهد بود. ایران همچنین شرط رفع تحریم‌ها و پایان تهدیدات را برای ورود به برنامه‌های اعتمادسازی جدید مطرح کرده و رویکرد متناقض آمریکا و پیش‌شرط‌های بی‌نتیجه آن را مورد انتقاد قرار داده است.

مذاکرات در دوحه و وین ادامه داشته، اما از شروع فرایند فعال‌سازی مکانیسم ماشه ابتکار عمل جدیدی برای خروج از بن‌بست ارائه نشده است. به نظر می‌رسد اروپا نقش بازی فشار دیپلماتیک آمریکا را ایفا می‌کند و آژانس نیز به ابزاری در این معادله پیچیده تبدیل شده، که این امر بی‌اعتمادی عمیق ایران را به همراه دارد

نقش آفرینی شرق در مقابل ماشه

در شرایطی که غرب در عقب‌نشینی از خواسته‌های خود استراتژی مشخصی ندارد،

روسیه و چین به عنوان متحدان راهبردی ایران، نقش کلیدی در مقابله با فعال‌سازی مکانیسم ماشه ایفا می‌کنند. وزرای خارجه این سه کشور با ارسال نامه‌ای مشترک به سازمان ملل، تلاش اروپایی‌ها را برای فعال‌سازی اسنپ‌بک فاقد مبنای حقوقی دانسته‌اند. کارشناسان معتقدند مسکو و پکن ابزارهای متعددی برای مقابله با این اقدام دارند، از جمله تعویق تحریم‌ها و ایجاد مسیرهای اقتصادی جایگزین. فعال‌سازی مکانیسم ماشه می‌تواند تبعات بسیار وخیمی برای منطقه و جهان داشته باشد و به بازگشت تمامی تحریم‌های سازمان ملل علیه ایران منجر شود. این تحریم‌ها شامل ممنوعیت صادرات سلاح، محدودیت‌های موشکی، ممنوعیت غنی‌سازی و مسدودسازی دارایی‌ها خواهد بود. ریچارد نفیو، معمار تحریم‌های ایران، هشدار می‌دهد که اجرای این سازوکار به دلیل زیر سؤال بردن مشروعیت آن توسط ایران، روسیه و چین، با مقاومت مواجه خواهد شد. در صورت اجرای کامل، شورای امنیت دچار شکاف شده و روسیه و چین احتمالاً در اجرای آن کارکنش خواهند کرد. واکنش ایران نیز می‌تواند شامل تعلیق همکاری با آژانس بین‌المللی انرژی اتمی یا حتی خروج از NPT باشد که خطر جنگی خونین‌تر و پرهزینه‌تر را افزایش می‌دهد؛ جنگی که نمی‌تواند دسته‌ای ایران را از بین ببرد و تنها به ابهامات هسته‌ای دامن می‌زند.

فرصت برای توافقی جدید

علیرضا سلطانی، کارشناس بین‌المللی، معتقد است که ایران شاید چندان بی‌میل به فعال شدن مکانیسم ماشه نباشد. از دیدگاه او، برجام کنونی بدون حضور و تعهد آمریکا بی‌معنا و بی‌فایده است. وی اضافه می‌کند که فعال شدن مکانیسم ماشه و صدور قطعنامه‌ای دیگر از سوی شورای امنیت، ممکن است فرصتی برای ایجاد یک توافق‌نامه بین‌المللی جدید با پشتوانه شورای امنیت و حضور آمریکا فراهم آورد، هرچند شانس تحقق چنین توافقی را پایین ارزیابی می‌کند. درنهایت، آنچه در این دور از تنش‌ها مشهود است، اصرار طرفین بر مواضع خود و عدم ارائه ابتکارات جدید و کارآمد برای خروج از این بن‌بست است. اروپا، در حالی که بر دیپلماسی تأکید می‌کند، عملاً نقش بازی فشار آمریکا را ایفا می‌کند و آژانس نیز درگیر مناقشات سیاسی شده است. ایران نیز با وجود آمادگی برای مذاکره، شروطی را مطرح می‌کند که در فضای بی‌اعتمادی موجود، تحقق آنها دشوار به نظر می‌رسد. در این بازی پرمخاطره، تنها یک چیز قطعی است: ادامه این روند، نه تنها به حل پرونده هسته‌ای ایران کمکی نخواهد کرد، بلکه می‌تواند منطقه را به سمت پرزگه جنگی ناخواسته سوق دهد.

ایران، علیرغم افزایش فشارها، بر موضع خود مبنی بر پابندی به دیپلماسی و دفاع از حقوق مشروع خویش پافشاری می‌کند. مقامات ارشد ایرانی، از جمله علی لاریجانی و عباس عراقچی، آمادگی خود را برای گفت‌وویی عادلانه با آمریکا اعلام کرده‌اند

سخن نخست

پزشکیان؛ آینده ایران و ناترازی زمان

ادامه از صفحه یک

ما چمدان مسائل حل نشده‌مان را با خود به اکنون کشانده‌ایم، به عصر ناترازی‌ها. در بزنگاه‌های سرنوشت و در شب‌های قدر حکمرانی، با حیثیتی‌کردن مسائل، با قمار بر پیش‌فرض‌های غلط و با وزن‌دهی به اقلیت پرهیاهو، زمان را از دست دادیم و گره‌هایی که با دست باز می‌شدند را به ندان گرفتیم.

گاهی بین حفظ «تصویر بزرگ» از خود و زمان محدود یک انتخاب سخت که قاعدتا مستلزم انعطاف و امتیازدهی بوده، حفظ تصویر را برگزیدیم. ما در فقدان بهنگامی تصمیم‌گیری، فرسایشی‌کردن پرونده‌ها را به سبک حکمرانی خود بدل کردیم تا آنجا که به شکلی خطرناک باور کردیم همراه زمان به سود ما می‌گذرد.

سیاهی بلندی است؛ از قطعنامه ۵۹۸ که در زمان نامناسب پذیرفتیم تا فرصت دولت نخست اوباما که آن را با قطعنامه‌ها تاخت‌زدیم و تا همین چند سال پیش که شانس احیای برجام را یک بار به سودای خالص‌سازی از کف دادیم و یک بار هم به هوای زمستان سخت اروپا.

«ناترازی زمان» هم بسان ناترازی‌های دیگر به نقطه‌ی جوش رسیده، برای تصمیم‌های بنیادین و تاریخی اگر زمان از کف رفته باشد، چیز زیادی هم باقی نمانده و نباید آن را در تعارف با اقلیت‌هایمتوهم در دست بدهیم. این ساعت شنی واژگون شده هم بزرگ‌ترین تهدید ماست و هم مهم‌ترین دارایی ما.

از آنچه که دریاره‌ی حجاب رخ داد، پیاموزیم و مقهور اندک‌سالاری، مرعوب «هسته‌های خودسخت‌پندار» و مبهوت غوغای تحلیل‌گران بی‌اعتبارنشویم و در هر دوگانه‌ای، منافع ملی ایرانیان را برگزینیم. بپذیریم که نه پاسخ ساده‌ی در میان است و نه زمان زیادی برای پاسخ؛ ناترازی زمان را باور کنیم.

اخبار

انصاری:

انتخاب مدیر بومی، موفقیت و پیشرفت استان‌ها را افزایش می‌دهد



معاون حقوق رئیس‌جمهوری گفت: تجربه نشان داده مدیران و مسئولان بومی هرجا که انتخاب شده‌اند، ضربم موفقیت و پیشرفت امور از نظر کمی و کیفی بیشتر بوده است.

به گزارش ایسنا، حجت‌الاسلام و المسلمین مجید انصاری در مراسم افتتاح بیش از ۲ هزار واحد مسکونی استان بوشهر با اشاره به لزوم انتخاب مدیران بومی برای استان‌ها، اظهار کرد: تجربه نشان داده مدیران مسئولان بومی هرجا که انتخاب شده‌اند، ضربم موفقیت و پیشرفت امور از نظر کمی و کیفی بیشتر بوده است؛ چون آنان منطقه و مردمش را می‌شناسند و می‌توانند مستقیم و پروژه‌محور وارد میدان مدیریت شوند.

وی ادامه داد: اکنون حتی می‌توان گفت مسکن از شروط تشکیل خانواده است؛ اگر بتوانیم برای این برنامه‌ریزی‌های تأمینی انجام دهیم، می‌توانیم آرامش خاطر بیشتری برای جوانان در ادامه زندگی، تشکیل خانواده و فرزندآوری ایجاد و مسیرشان را هموارتر کنیم.

معاون حقوقی رئیس‌جمهوری تصریح کرد: در ارزیابی و آسیب‌شناسی‌های فرزندآوری نقش مسکن تعیین‌کننده است. به لحاظ روحی و روانی نیز آرامش خانواده‌ها وابستگی جدی به موضوع مسکن دارد و به همین دلیل تلاش در مسیر ساخت مسکن یک وظیفه ضروری و حتی اقدامی عبادی است.

انصاری با بیان اینکه مسئله مسکن از اولویت‌های اساسی کشور است، تأکید کرد: در جلسات مختلف، وزیر مسکن و شهرسازی گزارش‌های لازم را ارائه و بنیاد مسکن نیز همراه با کمک دیگر نهادها و دستگاه‌ها نقش ارشتمندی ایفا می‌کنند.

وی همکاری بنیاد مسکن، خیران و انبوه‌سازان در یک سال گذشته را مثبت دانست و گفت: در شرایط کمبود منابع، دستاوردهای خوبی در واگذاری زمین، تکمیل پروژه‌های نیمه‌تمام و ساخت مسکن اقشار کم‌درآمد به دست آمده است.

انصاری با اشاره به هدف‌گذاری ساخت ۲۰۰ هزار واحد در سال، یادآور شد: این موضوع از سال‌ها پیش در مجمع تشخیص مصلحت مطرح شد و حالا هم در شهرستان دشتی و آستان بوشهر در بخش‌هایی همچون مقاومت‌سازی، نوسازی و تولید مسکن، اقدامات بسیار خوبی مشاهده می‌شود.

قطعنامه ایران علیه حمله به تأسیسات اتمی در آژانس ارائه می‌شود

جمهوری اسلامی ایران قصد دارد در نشست آتی کنفرانس عمومی آژانس بین‌المللی انرژی اتمی پیش‌نویس قطعنامه‌ای را درباره غیرقابل قبول بودن حمله به تأسیسات هسته‌ای ارائه کند.

به گزارش خبرگزاری مهر، منابع دیپلماتیک در گفت‌وگو با خبرگزاری جمهوری اسلامی اعلام کردند که جمهوری اسلامی ایران قصد دارد در نشست آتی کنفرانس عمومی آژانس بین‌المللی انرژی اتمی پیش‌نویس قطعنامه‌ای را درباره غیرقابل‌قبول بودن حمله به تأسیسات هسته‌ای ارائه کند.

این منابع دیپلماتیک اعلام کردند که این سند در حال تدوین است و در نشست پیش رو ارائه خواهد شد. میخائیل اولیانوف سفیر و نماینده دائم روسیه نزد سازمان‌های بین‌المللی مستقر در وین نیز امروز با انتشار پیامی در ایکس این مطلب را تأیید کرد.

او در واکنش به پیام جهت‌دار خبرنگار وال‌استریت ژورنال که روسیه را به دلیل حمایت از قطعنامه پیشنهادی ایران در شورای حکام مورد مذمت قرار داده بود، نوشت: از (خبرنگار وال‌استریت ژورنال) ظاهر تفاوت میان شورای حکام آژانس بین‌المللی انرژی اتمی و کنفرانس عمومی آژانس، جایی که ایران قصد دارد پیش‌نویس قطعنامه‌ای درباره غیرقابل‌قبول بودن حمله به تأسیسات هسته‌ای ارائه دهد را هم نمی‌داند.

وی تصریح کرد: تبلیغات‌چی‌های ضدروسی بهتر است پیش از ورود به بحث‌ها آمادگی بیشتری داشته باشند تا از چنین سطحی از طنز و تناقض پرهیز کنند.

بر اساس برنامه اعلام شده، کنفرانس عمومی آژانس بین‌المللی انرژی اتمی ۲۴ شهریورماه به مدت پنج روز در وین برگزار خواهد شد.